

POSTANOWIENIE

6 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

na posiedzeniu niejawnym 6 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku Z.K.

z udziałem T.M., P.M., H.D. i J.K.

o stwierdzenie nabycia spadku,

na skutek skargi kasacyjnej T.M. i P.M.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Zamościu

z 29 grudnia 2022 r., I Ca 523/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. przyznaje od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w Tomaszowie Lubelskim na rzecz kuratora nieznanych z miejsca pobytu uczestników postępowania T.M. i P.M. adwokata J.Ś kwotę 144 (sto czterdzieści cztery) złote.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 29 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Zamościu oddalił apelację uczestników T.M. i P.M. od postanowienia Sądu Rejonowego w Tomaszowie Lubelskim z 19 września 2022 r. w sprawie z wniosku Z.K. o stwierdzenie nabycia spadku oraz orzekł o kosztach postępowania.

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiedli uczestnicy T.M. i P.M., wskazując na naruszenie art. 278 § 1 w zw. z art. 13 § 2

k.p.c.; art. 232 zd. 2 w zw. z art. 670 § 1 zd. 1 w zw. z art. 278 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

3. Skarżący wnieśli o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, podając, że istnieje konieczność rozpatrzenia naruszenia przepisów postępowania, zwłaszcza art. 278 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegającego na niewysłuchaniu wniosków wnioskodawcy i uczestników postępowania co do liczby biegłych i ich wyboru, pomimo istotności wysłuchania wniosków wnioskodawcy i uczestników postępowania z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy, a także art. 232 zd. 2 w zw. z art. 670 § 1 zd. 1 w zw. z art. 278 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegającego na niedopuszczeniu dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii i dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychologii na okoliczność czy spadkodawca pozostawał w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, jak również czy w związku ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową, w dacie sporządzenia testamentu występowała u spadkodawcy zwiększona podatność na wpływy oraz obniżony krytycyzm, powodujące zaburzenia umiejętności właściwej oceny rzeczywistości pomimo istotności dowodu z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej

jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

6. Skarga kasacyjna nie zawiera argumentacji uzasadniającej przyjęcie jej do rozpoznania. Skarżący ograniczyli się do ogólnego podania, że w sprawie istnieje konieczność rozpatrzenia naruszenia przepisów postępowania art. 278 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 232 zd. 2 w zw. z art. 670 § 1 zd. 1 w zw. z art. 278 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Skarga kasacyjna nie zawiera jednak wskazania, do której z przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. odnoszą się powyższe uwagi. Nie jest zaś rolą Sądu Najwyższego samodzielne poszukiwanie w treści skargi argumentów przemawiających za koniecznością przyjęcia jej do rozpoznania oraz samodzielne wyszukiwanie okoliczności, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.

Ubocznie można jedynie zauważyć, że skarżący koncentrują się na kwestii niewystarczającej liczby sporządzonych w sprawie opinii biegłych i potrzebie wywołania w sprawie kolejnych opinii. Pomijają, że w sprawie została sporządzona opinia biegłych, w której wykluczono wpływ zdiagnozowanej u spadkodawcy choroby alkoholowej na możliwość świadomego działania w dacie sporządzenia testamentu. Skarżący generalnie nie zgadzają się z tą oceną i dążą do jej podważania; nie przedstawiają jednak argumentów jurydycznych związanych z wadliwościami przeprowadzenia dowodów, a tylko kwestionują konkluzje opinii.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniano już wielokrotnie, że o liczbie biegłych powołanych do przygotowania opinii, a także o potrzebie zasięgnięcia opinii innego (kolejnego) biegłego rozstrzyga sąd. Co do zasady zatem, jeżeli opinia biegłego nie jest wystarczająca do przekonania sądu o prawdziwości twierdzenia o faktach, sąd rozstrzyga zgodnie z regułami rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 k.c.), sama zaś okoliczność, że opinia jest niekorzystna dla strony, nie jest podstawą powołania kolejnego biegłego (wyroki SN: z 15 lutego 1974 r., II CR 817/73; z 5 listopada 1974 r., I CR 562/74; z 26 października 1999 r., II CKN 533/98; z 20 marca 2014 r., II CSK 296/13, i z 21 maja 2014 r., II CSK 441/13).

7. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

8. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

O wynagrodzeniu należnym kuratorowi uczestników orzeczono na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych w sprawie cywilnej w zw. z § 6 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(R.N.)

[ał]

